

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROSIOS DALIES UŽDUOTIES BENDRIEJI VERTINIMO KRITERIJAI

Teksto interpretacijos užduoties vertinimas. Turinys 42 taškai: 16 x 2,625 – surinkti taškai bendrame vertinime dauginami iš 2,625

TAŠKAI	ANALIZUOJAMO TEKSTO SUVOKIMAS, RĖMIMASIS KONTEKSTAIS
7	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastos, apibendrinamos ir pagrįstai vertinamos platesniame kultūriniame, literatūriniame, istoriniame ar autorių biografiniame kontekste . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys¹, atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 1 fakto ² (F1) klaida.
6	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastos, apibendrinamos ir pagrįstai vertinamos platesniame kultūriniame, literatūriniame, istoriniame ar autorių biografiniame kontekste . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys, atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 2 fakto (F1) klaidos.
5	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastos, apibendrinamos . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys, atskleidžiamos jų sąsajos .
4	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastos, analizuojamos . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys .
3	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja iš dalies suprastos (per siaurai / per plačiai). Užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys ne visai motyvuotai išskirti arba išnagrinėti tik iš dalies .
2	Analizuojamo teksto tema, idėja suprastos menkai . Užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas išnagrinėtas tik iš dalies .
1	Tik teksto fragmentai susiję su rašinyje plėtojama / įvardyta tema <i>arba</i> užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas išnagrinėtas netinkamai .
0	Analizuojamo teksto tema, idėja nesuprastos arba užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas neišnagrinėtas .
TAŠKAI	TEKSTO ANALIZĖ, INTERPRETAVIMAS ³
7	Teksto interpretacija išsami , pagrįsta ne tik turinio analize, bet ir dėmesiu analizuojamo teksto raiškiai arba ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas / fakto (F2) klaida ⁴ / netinkamai vartojamos literatūros teorijos

	sąvokos, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
6	Teksto interpretacija išsami , pagrįsta ne tik turinio analize, bet ir dėmesiu analizuojamo teksto raiškiai arba ne daugiau kaip 3 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
5	Teksto interpretacija pagrįsta analize arba ne daugiau kaip 4 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
4	Teksto interpretacija pagrįsta analize arba ne daugiau kaip 5 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
3	Teksto interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų arba ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
2	Teksto interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų arba ne daugiau kaip 7 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
1	Tekstas analizuojamas labai menkai , tik atpasakojamas siužetas ar minimi pavieniai teksto fragmentai <i>arba</i> ne daugiau kaip 8 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
0	Tekstas neanalizuojamas ir neinterpretuojamas arba yra 9 ir daugiau interpretavimo trūkumų / fakto (F2) klaidų / netinkamai vartojamų literatūros teorijos sąvokų.
TAŠKAI	RAŠINIO STRUKTŪRA, RIŠLUMAS
2	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: analizė plėtojama kryptingai, įžanga motyvuota, dėstymas tinkamai apibendrinamas, baigiamosios išvados pagrįstos <i>arba</i> ne daugiau nei 1 struktūros trūkumas.
1	Struktūra iš dalies tinkama turiniui perteikti: analizės plėtotei trūksta kryptingumo, įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi struktūros trūkumų <i>arba</i> ne daugiau nei 3 struktūros trūkumai.
0	Struktūra netinkama turiniui perteikti: įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi daugiau nei 3 struktūros trūkumus.

¹ **Dėmenimis** laikomi iškelto interpretacinio aspekto komponentai, padedantys atskleisti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto aspekto reikšmes. Jie gali būti įvairių lygmenų: turinio plotmės (tema, siužetas, veikėjų poelgiai ir pan.); raiškos plotmės (pasakotojo perspektyva, stilistinės priemonės, retorinės figūros ir pan.); struktūros plotmės (teksto kompozicija) ir kt.

² **Fakto (F1) klaidomis** laikomi netikslumai, susiję su pasitelktu kontekstu.

³ Interpretuojant tekstą, aptartina: prozos ar dramos kūrinio struktūra, temos, problemos, idėjos, veikėjų charakteriai, poelgiai, vertybės, veiksmas, erdvė, laikas, raiška, pasakojimo perspektyva, pasakotojas; poezijos

kūrinio struktūra, lyrinis subjektas, vyksmas, erdvė, laikas, temos, idėjos, retorinės figūros, eilėraščių tipas, eilėdara. Interpretuojant tekstą nebūtina aptarti visų išvardytų elementų; kryptingai interpretuojant gali būti pasirenkami tik svarbiausieji, aktualiausieji, reikalingi teksto savitumui ar pasirinktam interpretaciniam aspektui atskleisti.

⁴ **Fakto (F2) klaidomis** laikomi netikslumai, susiję su pateikto teksto turiniu.

Probleminio klausimo svarstymo užduoties vertinimas. Turinys 42 taškai: 16 x 2,625 – surinkti taškai bendrame vertinime dauginami iš 2,625

Taškai	TEMOS, PROBLEMOS SUPRATIMAS
7	Teksto tema ir užduotyje keliama problema suprastas, analizuojamos, apibendrinamos, vertinamos platesniame kultūriniame, literatūriniame, istoriniame ar socialiniame kontekste. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos / problemas aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 1 fakto ⁵ (F1) klaida.
6	Teksto tema ir užduotyje keliama problema suprastas, analizuojamos, apibendrinamos, vertinamos platesniame kultūriniame, literatūriniame, istoriniame ar socialiniame kontekste. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos / problemas aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 2 fakto (F1) klaidos.
5	Teksto tema ir užduotyje keliama problema suprastas, analizuojamos. Motyvuotai išskirti temos / problemas aspektai , bet nesiejami .
4	Teksto tema ir užduotyje keliama problema suprastas, analizuojamos. Motyvuotai išskirti temos / problemas aspektai , bet ne visi išnagrinėti .
3	Tema ir / ar užduotyje keliama problema suprastas iš dalies (per siaurai / per plačiai / akivaizdžiai išskirtas tik 1 aspektas).
2	Tema ir / ar užduotyje keliama problema suprastas ir nagrinėjamos menkai .
1	Tik rašinio fragmentai susiję su tema ir / ar užduotyje keliama problema.
0	Teksto tema ir keliama problema nesuprastas, neanalizuojamos .

Taškai	ARGUMENTAVIMAS, RĖMIMASIS PATEIKTU TEKSTU IR KULTŪRINE PATIRTIMI
7	Argumentai tinkami ⁶ , svarūs ⁷ . Argumentuojant tikslingai remiamasi kultūrine patirtimi ⁸ bei tinkamai remiamasi pateiktu tekstu ⁹ , polemizuojama . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis <i>arba</i> ne daugiau nei 1 argumentavimo trūkumas / fakto ¹⁰ (F2) klaida, nenaikinanti argumento svarumo.
6	Argumentai tinkami, svarūs . Argumentuojant tikslingai remiamasi kultūrine patirtimi bei tinkamai remiamasi pateiktu tekstu . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis <i>arba</i> ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos, nenaikinančios argumento svarumo.

⁵ **Fakto klaida (F1)** – netikslumas, susijęs su pasitelktu platesniu kontekstu.

⁶ **Tinkamas argumentas** pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).

⁷ **Svarus argumentas** – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.

5	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs . Argumentuojant remiamasi kultūrine arba asmenine patirtimi ir pateiktu tekstu . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis <i>arba</i> ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs . Argumentuojant remiamasi kultūrine arba asmenine patirtimi ir pateiktu tekstu. Ne visai tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis <i>arba</i> ne daugiau kaip 5 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs. Argumentuojant remiamasi asmenine patirtimi ir bandoma remtis pateiktu tekstu <i>arba</i> ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
2	Bandoma argumentuoti remiantis asmenine patirtimi arba pateiktu tekstu / argumentuojama remiantis kultūrine ar asmenine patirtimi, tačiau pateiktu tekstu visai nesiremiam / <i>arba</i> ne daugiau kaip 7 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
1	Bandoma argumentuoti, bet tik paviršutiniškai <i>arba</i> ne daugiau kaip 8 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
0	Argumentai netinkami / neargumentuojama <i>arba</i> 9 ir daugiau argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.

Taškai	RAŠINIO STRUKTŪRA, RIŠLUMAS
2	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: svarstymas plėtojamas kryptingai, įžanga motyvuota, dėstymas tinkamai apibendrinamas, baigiamosios išvados pagrįstos <i>arba</i> ne daugiau nei 1 struktūros trūkumas.
1	Struktūra iš dalies tinkama turiniui perteikti: svarstymo plėtotei trūksta kryptingumo, įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi struktūros trūkumų <i>arba</i> ne daugiau nei 3 struktūros trūkumai.
0	Struktūra netinkama turiniui perteikti: rašinio įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi daugiau nei 3 struktūros trūkumus.

⁸ **Kultūrinė patirtis** – literatūrinis apsiskaitymas, istorijos, visuomenės gyvenimo aktualijų išmanymas.

⁹ Pateiktas tekstas pasitelkiamas kaip samprotavimo pretekstas ir / arba argumentavimo medžiaga.

¹⁰ **Fakto klaida (F2)** – netikslumas, susijęs su kultūrine patirtimi ir užduotyje pateiktu tekstu bei jo kontekstu.

Kalbos taisyklingumo ir teksto raiškos (gramatika ir leksika; rašyba; skyryba; teksto raiška) vertinimas (28 taškai: 7 x 4)

GRAMATIKA IR LEKSIKA	
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAI DOS
7	0–1
6	2–3
5	4–5
4	6–7
3	8–9
2	10–11
1	12–13
0	14 ir daugiau

SKYRYBA	
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAI DOS
7	1–2
6	3–4
5	5–6
4	7–8
3	9–10
2	11–12
1	13–14
0	15 ir daugiau

RAŠYBA	
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAI DOS
7	0–1
6	2–3
5	4–5
4	6–8
3	9–10
2	11–13
1	14–15
0	16 ir daugiau

TEKSTO RAIŠKA, LOGIKA, STILIUS	
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAI DOS
7	0–2
6	3–4
5	5–7
4	8–10
3	11–13
2	14–16
1	17–19
0	20 ir daugiau

Jei kandidatas parašė mažiau nei 450 žodžių (išplėstinis kursas) ar 400 žodžių (bendrasis kursas) tekstą, už trūkstamus žodžius iš bendro įvertinimo atimami taškai:

TRŪKSTAMŲ ŽODŽIŲ SKAIČIUS	ATIMAMI TAŠKAI	PASTABA
1–20	1	Neparašiusio 300 žodžių (išplėstinio kurso) arba 250 žodžių (bendrojo kurso) kandidato darbas vertinamas tik turinio aspektu. Už kitus kriterijus taškai neskiriami.
21–40	2	
41–60	3	
61–80	4	
81–100	5	
101–120	6	
121–150	7	

PAAIŠKINIMAI:

1. Vertinant teksto raišką (lentelė „Teksto raiška, logika, stilius“), atsižvelgiama į tai, ar raiška atitinka rašinio žanrą, ar tekstas stilistiškai vientisas, ar rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai, ar leksika tinkama, ar minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros.
2. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida, išskyrus tuos atvejus, kai sakinys yra neproporcingai ilgas ir stokoja rišlumo, aiškios minties, nuoseklumo.
3. Stiliaus, logikos klaidos laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.
4. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos žymimos parašėje iki nulio ribos.
5. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
6. **Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:
 - a) kai taškai nerašomi ant *i / j*, laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant *ė*, – kiekviena klaida atskira;
 - b) nelietuviškų raidžių rašymas laikoma viena klaida visame darbe;
 - c) žodžių kėlimo klaidos laikomos viena klaida visame darbe.
7. Viena klaida laikoma: a) ta pati žodyno klaida visame rašinyje; b) ta pati gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje; c) dvejetainių linksnių, susietų vienu valdymu, vartojimo klaidos tame pačiame sakinyje (pvz.: *Lengva žmogui būti geru, sunkiau – teisingu.*). Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos laikomos atskiromis. Ta pati žodžių rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus toje pačioje žodžio šaknyje, laikoma viena klaida. **Galūnių rašybos klaidos laikomos atskiromis** (išskyrus tą pačią klaidą tame pačiame žodyje).
8. Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
9. To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.
10. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
11. Vertinimo metu kilus įtarimui, kad kandidatai užduotis atliko nesavarankiškai, naudojosi pašaline pagalba ar kito autoriaus darbu, nenurodydami tikrosios autorystės, jų darbai perduodami vertinimo komisijos pirmininkui. Valstybinio brandos egzamino vertinimo komisijos pirmininkas, nustatęs, kad kelių kandidatų dalyko brandos egzamino užduotis ar jos dalis atlikta identiška, pasinaudota kito autoriaus darbu ar darbo dalimi nenurodant tikrosios autorystės, apie tai surašo aktą ir teikia argumentuotą siūlymą Nacionalinės švietimo agentūros direktoriui dėl tų darbų ar jų dalių nevertinimo.